

Sara Hillert

Om organisation och Kristusbild

Vi satt på en kafferast, lite för länge. Vi skulle just flytta vår kyrka. Nybyggd stod den uppe i backen, på vacker gammal gårdsmark. En av de här bondgårdarna som finns bakom varje expanderande storstad, där marken styckats av och blivit tätbebyggd. Nånstans, för den som går tillbaka, står den ursprungliga gården och berättar hur det var från början. ”Men hur ska vi få barnen att vilja komma till den nya kyrkan?” Utan att ha ord för det, gjorde vi en barnkonsekvensanalys för vårt kyrkbygge.

Den gamla kyrkan hade haft sin tid, hopbyggd med biblioteket och med lågstadiets korridor i ena änden och ingången till kyrkans foajé i den andra. Skolan rymde inte hela grundstrukturen längre. Området har mångdubblats, fem skolor finns och vägg i vägg med gamla kyrkan ryms numera bara högstadiet. Skolungdomar som kommer in och sitter framme vid korset på lunchrasten, snackar, degar, pluggar,

Och byggde gjorde man, en öppen timme att komma till, varje vecka. Lager för lager växte den fram. På påskdagen rullades den in, placerades längst fram i koret, bakom rundaltaret.

Kom gjorde barnen, slängde sina hojar på backen utanför, ringde på ifall det inte var öppet, för att visa kompisarna vad de varit med och byggt. Kom gjorde de som varit små för femtio- sextio år sen. Kom gjorde

i den glädjen. Så nära det vi brukar citera upplevelsen som ska komma, att få se ansikte mot ansikte. Den här kunskapen som är begränsad för oss, men som kan bli fullständig. Om än i ögonblick. Det som hände i vår nybyggda kyrka var att vi hamnade på världskartan, just för att det gick att känna igen språket vi använde. Alla vet vad det betyder att bygga i lego. ”Nej den är inte klistrad. Den är legobyggd”. Därför har vi också fått helighet, varsamhet in i vårt kyrkorum. Alla vet hur man betar sig, inför ett storverk i lego. Och där står Jesus legobyggd. Några gånger har ena handen ramlat av, i djupaste förtvivlan för den som snubblat till, men evangelium är att det är byggt i lego. Det går alltid att bygga upp igen. Var inte rädda. Var det nån som sade. Vi gör det tillsammans, igen. Grundstrukturen finns kvar, att hämta kunskap ifrån, hur vi kan riva ner och sätta ihop på nytt.

Om återseendets glädje och Kristusbild, handlar det i vår kyrka, på många sätt just nu. Lego-Jesus kan vi lämna, men erfarenheten den kommit med, finns kvar. Särskilt som vi tillsammans just nu, står inför ett nybygge, som i bästa fall får bli till på gammal mark. Den strukturförvandling som går som en löpeld över vårt land, i form av nya jättepastorat, och magnifika kyrkoherdepositioner, kräver att vi vågar fortsätta sitta länge på kafferasterna om vi ska få till det. Tillsammans. Hur ska det bli? Hur får vi folk med oss? Vad ska vi göra så att det är värt att komma hit, framöver? Kafferastprat bland vår kyrkas personal. Men också tydliga tidningsinter-

”Och tillägga att det ligger en Kristusbild nerlagd, i den glädjen”

drar sig in i kyrkan just bara för att den finns nära, funkar inte mer. Så hur ska vi få en kyrka, värd krånglet att ta sig till?

”Jag vet”, säger en kollega, ”vi bygger nåt i lego!” ”Ja”, säger nån annan, ”vi bygger Jesus i lego! Ha, ha... Ja, vi bygger Thorvaldsens Kristus, så kan alla känna igen en klassisk form...” Ja. Så gjorde vi. Ihop med ABB-gymnastister som scannade gipsfiguren på datorn, fick fram programvara skikt för skikt och ett eget studentarbete. ”Kom och skänk lego!” skrev vi i vårt församlingsblad. Lokaltidningen tog det, skickade till TT, som en löpeld över landet gick det. Nu byggs Lego-Jesus! Och folk kom med sina något gulnade legobitar från källare, från sin barndom, från egna minnen. ”Det är så roligt att få vara med” säger den närmast anhöriga när de inför begravningen placerar kortet på kistan, och ur samma väska hivar upp en påse lego att skänka till byggandet.

de som läst om Lego-Jesus i lokaltidningen hemma i delstaterna i USA, hoppar av en stund från kryssning i Norden, från Australien, på bilresa upp till Skandinavien, längs våra Europavägar. Kom gjorde de och tillbad. Har ni haft nåt att gå efter? frågar den gamle muslimske mannen från Danmark. ”Min farbror är mystiker” förklarar den svenska släktingen; ”Det är tredje dagen han vill gå hit, det är nånting med skulpturen, han möter nånting i den”. Jippo bara, sade man i några av våra grannförsamlingar. Tills man hörde berättelsen, såg samhörigheten i byggandet, de mångas delaktighet och bönen som behövdes. Det går åt lite bön bakom, om man ska tro på ett projekt. Vi är ju mänskliga, tillsammans.

Igenkännandets glädje

Jag skulle vilja kalla det här för ett ”igenkännandets glädje”. Och tillägga att det ligger en Kristusbild nerlagd,

sjuer bland de folkvalda som sätter ord på oron, och undrar om deras nya kyrkoherde enbart ska vara VD – och inte längre förkunnare? Det är också med oro vi kan läsa de stolta berättelserna om de nya tillsatta cheferna, som faktiskt väljs att kallas chefer, mellanchefer eller högsta chefer, utan reflektionen över att man därmed själv slutar använda sitt eget ödmjuka ord: kyrkoherde. Att vara herde för sin samling. Med omsorg om minsta lilla som hamnar på sidan om.

Kanske är det så på många platser,

satts är 75% män.

Jag vet inte om ni känner igen sjösättningen av resultatet av omorganiseringen? Ett exempel på det nya pastoratet? Min förhoppning är att ni inte gör det, min oro säger mig att vi är många över landet i Svenska kyrkan som just nu står med erfarenheten.

Som Vägmarke

Kanske har trefaldighetsdagen aldrig varit viktigare i vår svenska kyrka, än i år. Denna märkliga söndag som

”Jag skulle vilja påstå att det finns ingen Kristusbild att känna igen i en befallning”

att den process man skulle göra tillsammans, gick ur händerna, därför att alla samfälligheter gemensamt beslöt upplösas och därmed var frågan löst. Nu är det pastorat som gäller. Ställningstagande och beredningstid försvann. Kanske är det därför som frågorna kommer först nu. Med sorg bara, att cheferna inte längre kan sitta vid samma kaffebord som andra. En fysisk omöjlighet i storpastoraten. Särskilt i förlusten att dela det som skapas och blir till, just när man sitter lite för länge. Näringslivet vet. Det är i fikarummen och korridorerna varje företag skapar sin kultur och framåtanda.

När de nya besluten tagits ska de nya organisationerna presenteras. Och hierarkin är tydligare än någonsin. Informationen ges från högsta jättechef, en enda ny kyrkoherde, och presenterar mellanchefer, arbetsledare, informatörer, gemensamma administratörer, präster, diakoner, pedagoger och sist vaktmästare, husmor och allra sist ”kyrkogårds”. Informationen pekar med hela handen, med stolthet över enhälliga beslut bakom, utrymme för analys och konsekvens (typ barnkonsekvensanalys helt enkelt?) finns inte. Alla är eniga. Och det visar sig, att tendensen och teologin är tydlig: Cheferna som till-

vi räknar utifrån samtidigt som livet och Guds nåd, fullkomligt flödar omkring oss i möjligheter och bilder sommartid. Medan innehållet i texterna är svåra, gör anspråk på att vi ska växa. Alla som gjort sina prästpraktiker sommartid, vet fasan. Att åberopa intresse för just denna djupdykning, mitt i varmaste ledigaste sommar. Oavsett man står på friluftsgudstjänst eller befinner sig djupast in i svalkande katedral. Till grund får vi med oss den programförklaring som skär att presentera, inte bara för trefaldighetstiden, utan också nerlagd i många församlingsinstruktioner: Gå ut och gör alla folk till lärjungar. Döp dem, lär dem. Detta bibelord som upprepas varje doptillfälle, inför varje konfirmation. Ljuvliga Kristusord, men även dem strukturförändrade av vår kyrka, rubricerade som Dop och missionsbefallning. Som om det är det vi håller på med. Att befalla?

Jag skulle vilja påstå att det finns ingen Kristusbild att känna igen i en befallning. Men vetskapen om att texten lyftes som viktig först på 1600-talet, när kolonialismen gjorde framfart, är en kontextuell skyldighet att känna till kanske mest denna vår. Och den anda som följer med det historiska sammanhanget i rubriken; det gällde att exportera vår tro, för att

importera deras varor. Så långt från urkyrkans första nerlagda Kristusbild: ”Alla ska förstå att ni är mina lärjungar om ni visar varandra kärlek.”

Jag vet jag också. Det hände att Jesus själv befallde. Han befallde vindarna, så oron fick vika, där ångest nu råder. Han satte onskans ansikte på plats, när frestelsen erbjöds honom i form av makt och myndighet. Men just på det viset, att den som hörde honom befalla kunde känna igen Gud i orden. Trovärdigheten att det var till gagn för den som var liten i stunden. Vi kan ösa i klokhets kring det här, på många språk. Det är inte bara Lego-Jesus som står famnande bakom varje dop, eller synligt kvar bortom varje begravning. Vi har många språk att mötas genom: Astrid Lindgren ger oss scenen i 60-talets *Saltkråkan*. Tjorven står i handelsboden på ön, får höra att hon ska gå hem. Om det nu är för att lägga sig för kvällen eller för att det är dags att äta. ”Har mamma sagt det?” säger Tjorven trotsigt. Pappa Nisse får säga ”Ja, det har hon.” ”Ja, då så” säger Tjorven och går. Då gäller liksom orden. Kommer de från mamma så är de ok. Dag Hammarskjöld skriver detsamma. Bara på ett annat språk: Ställningen ger dig aldrig rätten att befalla. Endast skyldigheten att så leva att andra kan mottaga din befallning -utan att förnedras.

Ett Vägmarke

Nu bygger vi nya former för kyrkan. Som en löpeld över landet. Då är det evangelium att de små kommer alltid att finnas på olika sätt. Det har inte med ålder att göra. Det har heller inte med storlek att göra. Men det är evangelium att det är på det viset. Hur skulle vi annars kunna känna igen Kristus, om inte de som står närmast, får finnas? Men det är här som vi behöver kunna vår kontext: Det är i igenkännandets glädje, genom hur vi hanterar varandra, som människor kan se att vi är på rätt väg. Att det är en Kristusbild vi håller på och omorganiserar fram. Det gäller för alla oss, att kunna hitta det här som gör att det är värt att slänga sin hoj på

framsidan, ta med sig kamraten och gå in för att se hur det blev. Det som blev byggt.

Det sara-lidmanska sinnet

Kanske behöver vi trefaldighetstidens anspråk på djupdykningar mer än nånsin. Så är det i alla fall, i motsvarande debatt om vårt gemensamma land. Hur vi nu ska kunna hålla ihop detta land som Svenska kyrkan ansvarar för, bit för bit, med geografiska församlingar från norr till söder. Hur ska vi få glesbygd och centrala delar av vårt land att vara ett, om än så olika? När debatten för vårt land går hög är kulturarbetarna också många. På den scenen är debatten ett egenvärde. Och de som för den, blir prisbelönda. Om det nu är vemodets beskrivningar

det i norr, igen. Men ideologin som går i dagen är gammal: ”I Norrland hava vi ett Indien inom våra gränser blott vi förstå att bruka det”. Och alla vet vi upprepningen av kolonialtidens drivkrafter. Dop- och missionsbefallningens samtid. Folk som flyttas via pendling, städer som flyttas för bolaget s skull, vinsten och skattepengar som går ut ur kommunerna, medan bygden får stå för kostnaderna. Det här som vår svenska kyrka har kämpat emot, när det skett på andra kontinenter, till och med varit ledande och initierande i kritiken på den internationella arenan.

Nu står vi på den nationella. Och vi ska dessutom forma en närvarande kyrka i samma land som ”Norrland” släpps. Boken blir slutsåld på

pågår förlösande nog, även inom vår kyrka, när vi sätter ord på att den kyrkliga strukturförvandlingen, driver fram en ideologi som många av oss tack och lov, faktiskt inte känner igen oss i. En teologi som vi inte vill bevara. Debatten visar omgående, hur vi så direkt kan se konsekvenserna i misslyckandet. Och det är genom hierarkin som det felar. Vi har, återigen, valt bort det som var så annorlunda med vår kyrkas programförklaring från början: Här är ej jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla skulle vi bli ett tillsammans. Det fanns en Kristusbild, som var värd att lämna allt för. Och då är vi tillbaka till urkyrkan, förstås. Genom det vi gör kan andra se att ni är mina lärjungar.

En Kristusbild

Och då är vi där igen, i tro på att få vara med om återseendets glädje. Att det är en Kristusbild vår kyrka ska organisera sig för att bära fram. Kanske kan vårt eget internationella engagemang, årtiondena tillbaka, hämtas hem som Vägmarke. Det som vi protesterat mot som kolonialtänkande, på andra kontinenter, kan inte vara möjligt som ideologi, eller som teologi här hemma heller. Kanske kan anspråket på det stora barnkonsekvensanalys – arbetet vara den väg som hjälper oss till ett forma ett gemensamt språk, över vad det är att vara kyrka tillsammans. I upprepad erfarenhet hur helighet skapas igen. Sida vid sida. Stora som små. I glesbygd jämte centralort. Man bredvid kvinna. Till och med från urkyrka till omorganiserad nutidskyrka.

SARA HILLERT

Präst i Svenska kyrkan

★ Även publicerad på hemsidan

”Kanske kan vårt eget internationella engagemang, årtiondena tillbaka, hämtas hem som Vägmarke”

vi behöver, öde bilder och foton av nerlagda bruk och åkrar, all denna sly i förr så intensiva samhällen. Alla de här skildringarna som griper tag på illustrationer där språket känns igen direkt. Eller om det rentav är dags att förena dem med det sara-lidmanska sinnet, fyllt av den livskraftiga vreden sida vid sida med det kärleksfulla landsbygdsperspektivet. Gunilla Kindstrand är en av dem som tar spjörn mot det som händer och sätter ihop historien på kultursidorna.

Po Tidholm, en annan. När han släpper sin bok ”Norrland”, citerar han Axel Oxelstierna, mer aktuellt än någonsin, utifrån den svenska gruvdriften. Bejublad som den är på nyheterna mången gång. Nu blomstrar

direkten. Såväl på nätet, som hos innerstans bokhandlare. Kanske för att alla vet, alla har rötter. Och kanske är det skönt att nån sätter ord på smärtan åt oss. Tidholm konstaterar, där han läser tidningarna hemma på det norrländska kökets soffa, lokaltidningen och *Dagens Nyheter*, att vårt land går i två bitar. Precis som han själv. Och undrar politiskt om det finns vilja att hitta ett sätt att hålla ihop det här?

Där lämnar vi Tidholm. Men inte debatten om små och stora sammanhang, glesbygdssöd eller stororganisationernas kostnader, egentligen. Och var makten att bedöma koncentreras. Kanske är rötterna det som kan rädda även ett kyrkligt oss. Debatten

NÄSTA NUMMER

av Svensk Kyrkotidning utkommer 9 augusti